

Prof. Mariana BADEA

**Nepoților mei,
Ana și Vlad**

**EXERCII
de
GRAMATICĂ ACTUALIZATĂ**

**Explicate și rezolvate
pentru elevi**

Lucrare realizată în conformitate cu
PROGRAMA PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL GIMNAZIAL

(DOOM 3)

VOCABULARUL**CAPITOLUL I****VOCABULAR și FONETICĂ**

Cerințe

p.7

Răspunsuri

p.14

CAPITOLUL al II-lea**SEMANTICA**

Cerințe

18

Răspunsuri

30

CAPITOLUL al III-lea**SILABA și DESPĂRTIREA ÎN SILABE**

Cerințe

41

Răspunsuri

44

CAPITOLUL al IV-lea**PUNCTUAȚIA**

Cerințe

47

Răspunsuri

52

CAPITOLUL al V-lea**ÎMBOGĂȚIREA VOCABULARULUI**

Cerințe

56

Răspunsuri

62

CAPITOLUL al VI-lea**FAMILIA LEXICALĂ și CÂMPUL LEXICAL**

Cerințe

68

Răspunsuri

72

MORFOLOGIA**CAPITOLUL al VII-lea****VERBUL**

Cerințe

77

Răspunsuri

87

CAPITOLUL al VIII-lea**SUBSTANTIVUL și ARTICOLUL**

Cerințe

99

Răspunsuri

109

PRONUMELE și ADJECTIVUL PRONOMINAL

Cerințe	119
Răspunsuri	134

CAPITOLUL al X-lea

ADJECTIVUL

Cerințe	149
Răspunsuri	155

CAPITOLUL al XI-lea

NUMERALUL CARDINAL și NUMERALUL ORDINAL

Cerințe	163
Răspunsuri	169

CAPITOLUL al XII-lea

ADVERBUL

Cerințe	179
Răspunsuri	184

CAPITOLUL al XIII-lea

PREPOZIȚIA

Cerințe	193
Răspunsuri	196

CAPITOLUL al XIV-lea

CONJUNCȚIA

Cerințe	201
Răspunsuri	204

CAPITOLUL al XV-lea

INTERJECȚIA

Cerințe	208
Răspunsuri	210

SINTAXA

SINTAXA PROPOZIȚIEI

CAPITOLUL al XVI-lea

ENUNȚUL și PROPOZIȚIA

Cerințe	214
Răspunsuri	216

PREDICATUL și NUMELE PREDICATIV

Cerințe	220
Răspunsuri	225

CAPITOLUL al XVIII-lea

SUBIECTUL

Cerințe	234
Răspunsuri	238

CAPITOLUL al XIX-lea

ATRIBUTUL și APOZIȚIA

Cerințe	243
Răspunsuri	245

CAPITOLUL al XX-lea

COMPLEMENTELE NECIRCUMSTANȚIALE:

COMPLEMENTUL DIRECT, COMPLEMENTUL INDIRECT, COMPLEMENTUL PREPOZIȚIONAL, COMPLEMENTUL DE AGENT

Cerințe	249
Răspunsuri	253

CAPITOLUL al XXI-lea

CIRCUMSTANȚIALELE

Cerințe	262
Răspunsuri	264

CAPITOLUL al XXII-lea

SINTAXA PROPOZIȚIEI - RECAPITULARE

Cerințe	270
Răspunsuri	276

SINTAXA FRAZEI

CAPITOLUL al XXIII-lea

COORDONAREA și SUBORDONAREA

Cerințe	281
Răspunsuri	282

CAPITOLUL al XXIV-lea

PROPOZIȚIA PREDICATIVĂ și PROPOZIȚIA SUBIECTIVĂ

Cerințe	283
Răspunsuri	285

PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ ATRIBUTIVĂ și PROPOZIȚIA SUBORDONATĂ APOZITIVĂ

Cerințe	290
Răspunsuri	292

CAPITOLUL al XXVI-lea**PROPOZIȚII SUBORDONATE NECIRCUMSTANȚIALE:****COMPLETIVĂ DIRECTĂ, COMPLETIVĂ INDIRECTĂ, COMPLETIVĂ PREPOZIȚIONALĂ**

Cerințe	295
Răspunsuri	299

CAPITOLUL al XXVII-lea**PROPOZIȚII SUBORDONATE CIRCUMSTANȚIALE:****CIRCUMSTANȚIALA DE LOC, CIRCUMSTANȚIALA DE TIMP, CIRCUMSTANȚIALA DE MOD, CIRCUMSTANȚIALA DE CAUZĂ, CIRCUMSTANȚIALA DE SCOP, CIRCUMSTANȚIALA CONDIȚIONALĂ, CIRCUMSTANȚIALA CONCESIVĂ, CIRCUMSTANȚIALA CONSECUTIVĂ**

Cerințe	305
Răspunsuri	312

TESTE RECAPITULATIVE

Cerințe	324
Răspunsuri	345

- **DOOM-3 ÎNTRE TRADITIE ȘI MODERNITATE** 369
- **MIC DICȚIONAR DE:** 373

PLEONASME**SINONIME****ANTONIME****OMONIME****PARONIME****OMOGRAFE****OMOFONE****NEOLOGISME**

Câteva neologisme care încep cu litera „i” și numesc trăsături morale

**CAPITOLUL I
VOCABULAR ȘI FONETICĂ****1) Alfabetul actual al limbii române are:**

- a - 29 de litere
- b - 30 de litere
- c - 31 de litere
- d - 32 de litere

2) Semnele diacritice sunt:

- a - semne literare
- b - semne răutăcioase
- c - semne literale
- d - semne religioase

3) Citirea unei consoane este urmată de:

- a - vocalele „e” sau „i”
- b - nicio vocală
- c - vocala „i”
- d - vocala „u”

4) Vocabularul fundamental al limbii române cuprinde aproximativ:

- a - 1.400 de cuvinte
- b - 1.500 de cuvinte
- c - 1.600 de cuvinte
- d - 2.000 de cuvinte

5) Se dau cuvintele: pomi, membri, cărți, umbli, bumbi, avari, roți, ațipi, puști, aștri.**Marcați seria în care există numai cuvinte terminate cu „i” șoptit (devocalizat):**

- a - pomi, membri, umbli, roți, cărți
- b - cărți, avari, roți, ațipi, pomi
- c - pomi, cărți, bumbi, roți, puști
- d - pomi, ațipi, aștri, membri, umbli

6) Marcați seria în care există numai cuvinte terminate cu „i” șoptit:

- a - intri, monștri, mândri, gri, tăvi
- b - mulți, lupi, nasturi, știri, supuși
- c - ațipi, mândri, tăvi, umfli, tălpi
- d - noștri, maeștri, lei, țășni, viruși

7) **Marcați seria de cuvinte în care litera „i” din finalul cuvintelor are valoare fonetică zero:**

- a - mergi, oameni, unghi, arici, epoci
- b - joci, ridichi, colegi, triunghi, pleci
- c - pezevenghi, teci, opri, genunchi, arici
- d) fagi, codri, merceologi, vechi, mușchi

8) **Marcați seria de cuvinte în care litera „i” din finalul cuvintelor are valoare fonetică zero (i șoptit):**

- a - cărți, însuși, totuși, azi, bani
- b - schi, falși, poți, pleci, tăvi
- c- mănunchi, străvechi, bani, profesori, joci
- d- șoareci, meci, noștri, elevi, copaci

9) **Precizați câte litere și câte sunete are fiecare dintre cuvintele:** ceai, acei, ceas, ciori, cer, chem, cheamă, ger, ghem.

10) **Ce valori are „i” final din cuvintele:** bani, meci, scafandri, triunghi, colibri, răsuflii, colegi, stupi, urechi, mulțimi.

11) **Identificați numărul de vocale, semivocale și consoane din cuvântul „vagoane”.**

- a - 3 vocale, 1 semivocală și 3 consoane
- b - 2 vocale, 2 semivocale și 3 consoane

12) **Identificați numărul de vocale, semivocale și consoane din cuvântul „depresiune”.**

- a - 5 vocale, 0 semivocală, 5 consoane
- b - 4 vocale, 1 semivocală, 4 consoane

13) **Identificați numărul de vocale, semivocale și consoane din cuvântul „zgomotoase”.**

- a - 3 vocale, 2 semivocale, 4 consoane
- b - 4 vocale, 1 semivocală, 5 consoane

14) **Identificați numărul de vocale, semivocale și consoane din cuvântul „solfegiu”.**

- a - 4 vocale, 0 semivocale, 4 consoane;
- b - 3 vocale, 0 semivocale, 4 consoane.

15) **Identificați numărul de vocale, semivocale și consoane din cuvântul „macaragiu”.**

- a) 4 vocale, 1 semivocală, 4 consoane
- b) 5 vocale, 0 semivocale, 4 consoane

16) **Identificați cuvintele în care vocalele „e” și „i” din grupurile de litere ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi sunt accentuate și formează silabe:** copăcei, calciu, mahalagiu, cercei, scandalagiu, blegi, barcagiu, cincii, burghiu, obicei, cârcei, viciu, stagiu, geamgiu, ghiocci, colegiu, porcei, zbanghiu.

17) **Marcați seria în care există numai cuvinte cu „i” șoptit (devocalizat), care nu poate forma silabă:**

- a - ieri, membri, oricât, mâine
- b - orișicare, oricând, oricât, câteșitrei
- c - ațipi, oricând, tăvi, orișicare
- d - noștri, fieșicare, oricât, oareșicum

18) **Identificați varianta cu toate cuvintele scrise corect.**

- a - înțelege, înămolii, întruchipa, închipui;
- b - innămolii, închide, înopta, înnota;
- c - începe, innopta, innora, innobila;
- d - înnota, înegura, înnoi, innobila.

19) **Marcați seria în care există numai cuvinte scrise corect.**

- a - innegri, înnota, innămolii, innebuni
- b - innădi, innora, innegura, innoda
- c - innegura, innoroi, innălța, innădi
- d - innebuni, inncheia, innrăi, innebuni

20) **Marcați seria în care există numai cuvinte scrise corect.**

- a - transslucid, interregional, transsiberian, posttonic
- b - interregnuri, transsversal, transsudat, interregnuri
- c - interraional, interrepus, interffon, transslucid
- d - transsaharian, interregional, posttraumatic, posttonic

21) **Se dau seriile de cuvinte:**

- 1) mierlă, seară, tablou, uitare
- 2) scatiu, soare, aer, voios
- 3) vie, ceas, poet, stearpă
- 4) ideal, seară, pâine, chioșc

Conțin numai diftongi:

- a) seria 1;
- b) seria 2;
- c) seriile 3 și 4;
- d) toate.

22) **Se dau cuvintele: leoaică, vuiiau, nou, aur, soare.**

Există în total:

- a - doi triftongi, doi diftongi, două hiaturi
- b - doi triftongi, doi diftongi, un hiat
- c - doi triftongi, trei diftongi, trei hiaturi
- d - altă interpretare

23) Se dau cuvintele: *ceaiun, gherghel, chibrituri, gheată, geam, chiar.*

Acestea conțin, în ordine:

- a - 5 litere și 4 sunete, 8 litere și 6 sunete, 10 litere și 9 sunete, 6 litere și 4 sunete, 4 litere și 3 sunete, 5 litere și 3 sunete
- b - 5 litere și 3 sunete, 8 litere și 5 sunete, 10 litere și 9 sunete, 6 litere și 4 sunete, 4 litere și 4 sunete, 5 litere și 3 sunete
- c - 5 litere și 4 sunete, 8 litere și 7 sunete, 10 litere și 8 sunete, 6 litere și 4 sunete, 4 litere și 3 sunete, 5 litere și 3 sunete
- d - 5 litere și 5 sunete, 8 litere și 5 sunete, 10 litere și 7 sunete, 6 litere și 5 sunete, 4 litere și 3 sunete, 5 litere și 3 sunete

24) Se dau seriile de cuvinte:

- 1. *iarnă, broască, deal, soare, piatră*
- 2. *mai, grâu, cadou, câine, vrei*
- 3. *broască, piatră, grâu, câine, vrei*
- 4. *iarnă, mai, deal, soare, cadou*

Conține cuvinte cu diftongi ascendenți:

- a) numai seria 2
- b) numai seria 1
- c) numai seria 4
- d) niciuna

25) Se dau următoarele cuvinte: *alineat(1), ideal(2), piersică(3), aluat(4), aluzie(5), pian(6), laudă(7), creație(8).*

Conțin diftongi:

- a) numai 1, 2, 4, 5, 7, 8
- b) numai 3
- c) numai 6
- d) niciunul

26) Se dau cuvintele: *băietan, rufărie, cronicar, mîncăcios, românește.*

Sufixe sunt, în ordine:

- a) *-an, -ărie, -ar, -cios, -ește*
- b) *-tan, -ie, -ar, -os, -ește*
- c) *-tan, -ărie, -icar, -ios, -ște*
- d) *-etan, -rie, -icar, -ăcios, -ește*

27) Se dau cuvintele: *descompune, anticameră, băiețel, împădurit, butoiăș.*

Sunt formate prin derivare parasintetică:

- a - toate
- b - numai al treilea
- c - numai al patrulea
- d - numai al cincilea

28) Care dintre următoarele serii de cuvinte sunt corect despărțite în silabe?

- a - li-tru, de-vre-me, peh-li-van, ob-ște, cin-ste
 b - as-tru, de-lin-cvent, con-struc-tor, mais-tru, ab-abstract
 c - a-stro-nom, ab-ro-ga, ast-mul, în-zdră-ve-ni, jer-tfă
 d - su-plu, fil-tru, cup-ru, Cod-lea, vârs-tă

29) Se dau seriile de cuvinte:

- 1) i-ne-gal, trans-port, cu-plu, tran-sla-tor
 2) in-e-gal, tran-sport, cu-plu, trans-la-tor
 3) lin-gvist, me-di-te-ra-nean, li-cee, jer-tfă
 4) ling-vist, me-di-te-ra-ne-an, li-ce-e, jert-fă

Sunt corect despărțite în silabe:

- a - numai 1 și 2
 b - numai 3 și 4
 c - numai 1
 d - niciuna

30) Se dau seriile de cuvinte:

1. ob-raz, sculp-ta, arc-tic, pun-ctu-a-ți-e
 2. o-braz, scul-pta, ar-ctic, punc-tu-a-ți-e
 3. o-braz, sculp-ta, arc-tic, punc-tu-a-ți-e
 4. ob-raz, scul-pta, ar-ctic, pun-ctu-a-ție

Conțin numai cuvinte corect despărțite în silabe:

- a - numai seria 2
 b - numai seria 3
 c - numai seriile 1 și 4
 d - niciuna

31) Se dau următoarele serii de cuvinte:

1. anost, gîngaș, firav, matur, picnic, butelie
 2. anost, gîngaș, firav, matur, picnic, butelie
 3. anost, gîngaș, firav, matur, picnic, butelie
 4. anost, gîngaș, firav, matur, picnic, butelie

Conțin cuvinte corect accentuate:

- a - seriile 1 și 2
 b - seriile 2 și 3
 c - seriile 3 și 4
 d - seria 1

32) Se dau următoarele serii de cuvinte:

1. caract^{er}, gângav, mafie, regizor, profesor, ponei
 2. caract^{er}, gângav, mafie, regizor, profesor, ponei
 3. caract^{er}, gângav, mafie, regizor, profesor, ponei
 4. caract^{er}, gângav, mafie, regizor, profesor, ponei

Conțin cuvinte corect accentuate:

- a - seriile 1 și 2
- b - seriile 2 și 3
- c - seriile 1 și 4
- d - seria 2

33) Se dau următoarele serii de cuvinte:

1. duminică, ianuarie, miros, unic, doctoriță, aripă
2. duminică, ianuarie, miros, unic, doctoriță, aripă
3. duminică, ianuarie, miros, unic, doctoriță, aripă
4. duminică, ianuarie, miros, unic, doctoriță, aripă

Conțin cuvinte corect accentuate:

- a - numai 1
- b - numai 2 și 3
- c - numai 3 și 4
- d - numai 3

34) Se dau seriile de cuvinte:

1. *ca-blu, peh-li-van, mai-stru, punc-ție, jert-fă, ab-stract*
2. *somp-tu-os, pun-cta, linc-șii, în-ghi-ți, cons-truc-tor, ab-stract;*
3. *as-tru, lin-gvist, sculp-ta, sand-vici, arc-tic, ast-mul*
4. *pust-nic, ob-raz-nic, ti-tlu, frec-ven-ță, ti-csit, a-ctiv*

Sunt corect despărțite în silabe toate cuvintele din:

- a - seria 1
- b - seria 2
- c - seria 3
- d - seria 4

35) Se dau cuvintele: *broască, inimioară, respectuos, iarbă, aeroport.*

Există în total:

- a - doi triftongi, doi diftongi, două hiaturi
- b - doi triftongi, trei diftongi, trei hiaturi
- c - un triftong, doi diftongi, două hiaturi
- d - altă interpretare

36) Conțin triftongi cuvintele din seria:

- a - *întotdeauna, ploaie*
- b - *vedeai, citeai*
- c - *câmpie, deal*
- d - *mâine, ieri*

37) Grupul de sunete „ou” din cuvântul stilou este:

- a - hiat
- b - triftong
- c - diftong

38) Sunetele a, ă, î, â sunt totdeauna:

- a - semivocale
- b - vocale
- c - vocale și semivocale

39) În cuvântul creion sunt:

- a - două vocale, două consoane și o semivocală
- b - trei vocale, trei consoane și zero semivocală
- c - două vocale, trei consoane și o semivocală
- d - două vocale, trei consoane și două semivocale

40) Care formă a cuvântului este corectă, conform normelor DOOM-3?

- a - mânăstire
- b - mănăstire
- c - ambele forme
- d - niciuna

41) În enunțurile de mai jos, care variantă are număr egal de litere și sunete?

- a - ureche, precise
- b - crengi, schimburi
- c - chiar, extrage
- d - unsprezece, doisprezece

42) Se dau cuvintele: merge, cameră, actor, vultur, lucra, coborâre, lector, familie.

Grupați cuvintele de mai sus după: accent oxiton, paroxiton și proparoxiton, așa cum sunt normate în DOOM-3.

43) Se dau cuvintele: dușman, ginere, mafie, plăcere, lapoviță, părea, cămară, doctoriță.

Grupați cuvintele de mai sus după: accent oxiton, paroxiton, proparoxiton și superproparoxiton, așa cum sunt normate în DOOM-3.

44) Dați câte două exemple de cuvinte cu accent oxiton, paroxiton și proparoxiton.

45) Se dau perechile de cuvinte: acațist/acațist, bolnav/bolnav, februarie/februarie, furie/furie, picnic/picnic, pilotă/pilotă, precaut/precaut, pricină/pricină, gîngaș/gîngaș, sever/sever.

Rescrieți forma unică accentuată corect, conform normelor DOOM-3.

46) Se dau perechile de cuvinte: axilă/axilă, colibri/colibri, taxi/taxi, ianuarie/ianuarie, butelie/butelie, doctoriță/doctoriță, penurie/penurie, profesor/profesor, pojghiță/pojghiță, radar/radar, trafic/trafic.

Rescrieți forma unică accentuată corect, conform normelor DOOM-3.

47) Care cuvinte au accent oxiton din șirul: fenomen, incipit, copertă, langoș, omolog și candid.

48) Care cuvinte au accent paroxiton din șirul: hamac, manierat, manager, gîngav, modem, halteră, antic, jilav.

49) Scrieți altă variantă de accent, menționați sensul și valoarea lexico-gramaticală a următoarelor cuvinte: acele, colonie, companie, comedie, copij, duduie, haină.

50) Scrieți altă variantă de accent, menționați sensul și valoarea lexico-gramaticală a următoarelor cuvinte: masa, modul, nodul, toturi, umbrele, veselă, vestibul

RĂSPUNSURI VOCABULAR ȘI FONETICĂ

[VOCABULARUL sau LEXICUL înseamnă totalitatea cuvintelor unei limbi. LITERA este semnul grafic (scris) al unui sunet. Alfabetul actual al limbii române are 31 de litere.]

[FONETICA este știința care studiază sunetele unei limbi].

● **VOCALELE** (7 vocale și semivocale): a, ă, î (â), e, i, o, u; [Atenție! a, ă, â (î) sunt totdeauna vocale, iar e, i, o, u pot fi atât vocale, cât și semivocale].

● **CONSOANELE** sunt celelalte litere din alfabet, în număr de 22.

● **DIFTONG** - o vocală+o semivocală pronunțate în aceeași silabă.

● **TRIFTONG** - o vocală+două semivocale pronunțate în aceeași silabă.

● **HIAT** - două vocale alăturate care fac parte din silabe diferite.

1)

c - 31 de litere

2)

c - semne literale

3)

a - vocalele „e” sau „î”

4)

b - 1.500 de cuvinte

5)

c - pomi, cărți, bumbi, roți, puști

6) **[EXPLICAȚIE:** sunetul „i” *șoptit* (scurt) are o valoare vocalică foarte slabă, **nu** formează silabă și **nu** se află lângă o vocală, ci numai la finalul unui cuvânt, după o consoană sau după un grup de consoane.]

6)

b - mulți, lupi, nasturi, știri, supuși

7)

b - joci, ridichi, colegi, triunghi, pleci

8)

a - cărți, însuși, totuși, azi, bani

9) **[EXPLICAȚIE:** Grupurile de litere redau sunete diferite: **ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi** (k sau g). În aceste grupuri, literele „e” și „i” pot fi **vocale cu valoare fonetică** (adică sunt și litere, și sunete) atunci când în respectiva silabă **nu** există o altă vocală, dar, dacă în silabă mai există o altă vocală, atunci „e” și „i” au **valoare fonetică zero**.]

9)

ceai = 4 litere, 3 sunete; *acei* = 4 litere, 4 sunete; *ceas* = 4 litere, 3 sunete; *ciori* = 5 litere, 4 sunete; *cer* = 3 litere și 3 sunete; *chem* = 4 litere + 3 sunete; *cheamă* = 6 litere + 4 sunete; *ger* = 3 litere + 3 sunete; *ghem* = 4 litere + 4 sunete.

10)

bani = „i” final șoptit (devocalizat);
meci = „i” final - valoare fonetică zero (nu are valoare fonetică)
scafandri = „i” final este vocală
triunghi = „i” final - valoare fonetică zero (nu are valoare fonetică)
colibri = „i” final este vocală
răsufli = „i” final este vocală
colegi = „i” final - valoare fonetică zero (nu are valoare fonetică)
stupi = „i” final șoptit (devocalizat)
urechi = „i” final - valoare fonetică zero (nu are valoare fonetică)
mulțimi = „i” final șoptit (devocalizat)

11)

a - 3 vocale, 1 semivocală și 3 consoane

12)

a - 5 vocale, 0 semivocală, 5 consoane

13)

b - 4 vocale, 1 semivocală, 5 consoane

14)

b - 3 vocale, 0 semivocale, 4 consoane
(litera „i” nu are valoare fonetică)

15) **[EXPLICAȚIE:** litera „i” este vocală accentuată și face parte din diftongul „iu”).

15)

a - 4 vocale, 1 semivocală, 4 consoane

16) **[EXPLICAȚIE:** Vocalele „e” și „i” din grupurile **ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi** pot fi accentuate și atunci ele **au valoare fonetică**, chiar dacă în aceeași silabă se mai află o vocală. În acest caz, „e” și „i” din grupurile menționate mai sus sunt **vocale**, iar celălalt sunet vocalic devine **semivocală**.]

16)

copăcei, mahalagiu, cercei, scandalagiu, barcagiu, burghiu, obicei, cârcei, geamgiu, ghiocei, zbangiu

17) **[EXPLICAȚIE:** „i” șoptit (devocalizat) apare, uneori, în interiorul unor cuvinte compuse formate prin contopirea cuvântului care are „i” șoptit final cu alt cuvânt: *ori + și + care*; *ori + când*; *ori + cât*; *câteși + trei* (câ-teși-trei).]

17)

b - *orișicare, oricând, oricât, câteșitrei*

18)

c - *începe, înnopta, înnora, înnobila*

19)

b - *înnădi, înnora, înnegura, înnoda*